

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการยกระดับการส่งเสริมการประกอบอาชีพ
สำหรับคนพิการภายใต้บริบทโลกใหม่

จัดทำโดย นางพัชรมณฑท์ ปิติปัญญากุล
รหัส 9723

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 97
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2566
ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการยกระดับการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการ
ภายใต้บริบทโลกใหม่

จัดทำโดย นางพัชรมณฑิ์ ปิติปัญญากุล
รหัส 9723

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 97
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2566

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

สำนักงาน ก.พ.

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหาร
ระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม ของสำนักงาน ก.พ.

บรรจงจิตต์ อังศุสิงห์
อาจารย์ที่ปรึกษา

ระรินทิพย์ ศิโรรัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษา

จุฬา สุขมานพ
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือ พก. เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีภารกิจเกี่ยวกับการเสอนนโยบาย และจัดทำแผนงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ศึกษา วิเคราะห์ สํารวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการ และสถานการณ์เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนพิการ เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ รวมทั้งจัดทำแผนงาน และติดตามประเมินผล เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ รวมทั้งดำเนินการด้านการคุ้มครอง การส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการของคนพิการ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคแก่คนพิการ

จากการศึกษาข้อมูลสถานการณ์คนพิการของประเทศไทย มีการขึ้นทะเบียนคนพิการและการออกบัตรประจำตัวคนพิการ มีจำนวน 2,138,155 คน (ร้อยละ 3.23 ของประชากรทั้งประเทศ) โดยแบ่งเป็นผู้ชายจำนวน 1,117,056 คน (ร้อยละ 52.24) และผู้หญิง จำนวน 1,021,099 คน (ร้อยละ 47.76) (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2565) โดยคาดว่าในอนาคตคนพิการจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้ง ในจำนวนนี้เป็นคนพิการที่อยู่ในวัยทำงานช่วงอายุระหว่าง 15 - 59 ปี จำนวน 855,025 คน คิดเป็นร้อยละ 39.99 ของจำนวนคนพิการทั้งหมด และมีคนพิการที่สามารถประกอบอาชีพได้ แต่แจ้งว่าไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 102,889 คน คิดเป็นร้อยละ 12.02 (ของจำนวนคนพิการวัยทำงานทั้งหมด) มากกว่าครึ่งหนึ่งของคนพิการที่มีงานทำ ทำงานในภาคเกษตรกรรม รองลงมาคือการรับจ้างทั่วไป ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้คนพิการไม่สามารถประกอบอาชีพได้ เกิดจากทัศนคติมุมมองของคนในสังคมและคนพิการที่มองคนพิการและความพิการในลักษณะเชิงสงเคราะห์และน่าเวทนานิยม คนพิการยังขาดทักษะการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น การปรับตัว วัฒนธรรมสังคมเกี่ยวกับการทำงาน เพื่อนร่วมงานของคนพิการไม่ให้การยอมรับและเชื่อมั่นในความสามารถของคนพิการ โครงสร้างระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ไม่ได้ถูกออกแบบให้คนพิการและทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามหลัก **Universal Design** ซึ่งรวมถึงสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ไม่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนพิการทำให้คนพิการมีข้อจำกัดในการเดินทาง ทักษะ องค์ความรู้ของคนพิการ และระดับการศึกษาของคนพิการยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทำให้สถานประกอบการเลือกที่จะไม่จ้างงานคนพิการ นอกจากนี้ ประเด็นที่เป็นปัจจัยสำคัญส่งผลกระทบต่อคนพิการเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือสถานการณ์การผันผวนเปลี่ยนแปลงไปของโลก (**VUCA World**) ที่ล้วนเป็นไปด้วยความไม่แน่นอน ส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนพิการในการเผชิญกับอุปสรรคและการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ (อาชีพและรายได้) ด้านสังคม (ความเป็นอยู่และการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ) ด้านเทคโนโลยีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และด้านสุขภาพ อาชีพเดิมที่เคยทำได้ ไม่สามารถทำได้เหมือน จเกิดปัญหาการว่างงานของคนพิการเพิ่มขึ้น เกิดช่องว่างในสังคมมากขึ้นตามลำดับ

จากข้อมูลดังกล่าว มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสังคมไทยต้องตระหนักและผลักดันให้เกิดการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของคนพิการอย่างยั่งยืน เพื่อให้คนพิการมีอาชีพที่มั่นคงและมีรายได้ สามารถดูแลตนเองและครอบครัวได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นข้อเสนอการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ มุ่งให้ความสำคัญและสะท้อนการดำเนินงานเพื่อให้คนพิการได้เข้าถึงสิทธิและสวัสดิการที่พึงได้รับตามกฎหมาย และเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนพิการในสังคม ตามวิสัยทัศน์ของแผนปฏิบัติการของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ที่มุ่ง “เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนและส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงสิทธิ สวัสดิการ อย่างเท่าเทียม ทัวถึง และเป็นธรรมอย่างยั่งยืน” เพื่อให้

คนพิการมีความมั่นคงในอาชีพและรายได้ สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้อย่างยั่งยืนและมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเฉพาะในด้านการประกอบอาชีพซึ่งถือเป็นประเด็นหลักในการส่งเสริมให้เกิดการมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งกรม พก. ได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพคนพิการอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 4 แนวทาง ได้แก่

1. การส่งเสริมการดำเนินการตามกฎหมายด้านคนพิการ การจ้างงานมาตรา 33 ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐ และสถานประกอบการภาคเอกชน จ้างงานคนพิการในอัตราส่วน 100 : 1 หากไม่ดำเนินการจ้างงานตามมาตรา 33 ให้ส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (มาตรา 34) หรือส่งเสริมการจ้างงานคนพิการตามมาตรา 35

2. การสนับสนุนการต่อยอดการประกอบอาชีพ โดยให้คนพิการสามารถมีเงินทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพรายบุคคล วงเงินไม่เกิน 120,000 บาท รวมถึงการสนับสนุนการรวมกลุ่มประกอบอาชีพของคนพิการในชุมชน กลุ่มละ 50,000 บาท

3. การส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพอาชีพคนพิการผ่านศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการ โดยการพัฒนาศักยภาพคนพิการด้านอาชีพ

4. การบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ซึ่งพบว่าการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพ

และจากแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพคนพิการดังกล่าว ยังพบว่า มีปัญหาที่ส่งผลให้คนพิการไม่สามารถเข้าถึงการประกอบอาชีพได้ ประกอบด้วย **1) ด้านการศึกษา และทักษะอาชีพ** ซึ่งมีคนพิการเพียง 1 ใน 25 ของคนพิการในวัยนี้ ที่ได้เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากอุปสรรคในการเดินทางมาสถานศึกษา การขาดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการศึกษาที่เพียงพอและตรงกับความต้องการอย่างเหมาะสมของคนพิการ และรวมถึงค่าใช้จ่ายทางการศึกษาและความไม่พร้อมของสถานศึกษา **2) ด้านทัศนคติและมุมมองของคนในสังคม** คนพิการมีโอกาสในการทำงานที่ค่อนข้างจำกัด เนื่องจากทัศนคติของคนในสังคมทุกระดับไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป นายจ้าง สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐ ที่ยังอาจมองว่าคนพิการเป็นคนที่ไม่มีความสามารถ ไม่มีศักยภาพไม่สามารถพัฒนาได้ เป็นบุคคลพิเศษที่ต้องดูแล ยังยึดติดกับการสงเคราะห์ ให้ความช่วยเหลือแบบเวทนานิยม **3) ด้านการส่งเสริมการมีงานทำของคนพิการตามกฎหมาย** เน้นส่งเสริมให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนรับคนพิการเข้าทำงานในอัตราส่วนจำนวนลูกจ้างทั้งหมด 100 คนต่อคนพิการ 1 คน จากการวิเคราะห์สถิติของคนพิการในประเทศไทยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในแต่ละปี นั้นหมายถึงแนวโน้มที่คนทั่วไปจะต้องมีการดำเนินชีวิตประจำวันร่วมกับคนพิการเพิ่มมากขึ้น **4) ด้านโครงสร้างในระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน (Infrastructure)** พบว่า สถานประกอบการภาคเอกชน หรือหน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการ อาทิ ทางลาด ห้องน้ำ ป้ายสัญลักษณ์ ที่จอดรถ เป็นต้น **5) ด้านการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐและบูรณาการฐานข้อมูล** การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมีหลายมิติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงาน รวมถึงแนวโน้มการประกอบอาชีพใหม่ในอนาคต มีความหลากหลายและมีความสำคัญในอนาคตของตลาดแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพคนพิการที่สามารถประกอบอาชีพที่บ้านได้ สามารถบริหารจัดการเวลาในการทำงานได้ มีรายได้สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ ได้แก่ Content Creator, Graphic Designer สายงาน Digital Technology , และ E - Commerce

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้จัดทำข้อเสนอเพื่อให้คนพิการได้เข้าถึงสิทธิและสวัสดิการอย่างทั่วถึง โดยได้เสนอข้อเสนอภายใต้ชื่อ “แนวทางการยกระดับการเพิ่มประสิทธิภาพ การส่งเสริมการ

ประกอบอาชีพสำหรับคนพิการภายใต้บริบทโลกใหม่” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนพิการสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้อย่างยั่งยืน มั่นคง สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ โดยมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานโยบายที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์ ซึ่งมีความสำคัญอย่างเร่งด่วนในการส่งเสริมให้คนพิการสามารถเข้าถึงการประกอบอาชีพ เพื่อให้มีงานทำ มีรายได้ สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้อย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีความมั่นคงโดยเน้นการ “สร้างโอกาส สร้างงาน สร้างรายได้ สำหรับคนพิการ” โดยมีแนวทางในการดำเนินการซึ่งจะสามารถดำเนินการได้ในช่วงปี 2566 – 2567 ดังนี้

1. การสร้างความร่วมมือของหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายผู้นำคนพิการ ผ่านกลไกการขับเคลื่อนงานระดับประเทศ โดยมีคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ กลไกในการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ ผ่านคณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัด และการพัฒนาศักยภาพคนพิการผ่านการขับเคลื่อนของหน่วยงานต่างๆ ตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566 – 2570)

2. การพัฒนาระบบบริการ โดยการเพิ่มช่องทางการบริการรับบริการ ให้มีหลากหลายและสะดวก รวดเร็วในเข้าถึงแหล่งทุนของคนพิการ ผ่านกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในการเป็นแหล่งทุนให้คนพิการ สามารถนำไปใช้ต่อยอดการประกอบอาชีพและมีงานทำได้

3. การให้ความสำคัญในเชิงนโยบายการบริหารของผู้บริหาร โดยให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีความเป็นรูปธรรม ให้ความสำคัญกับการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. การสร้างการรับรู้ทางสังคม เพื่อประชาสัมพันธ์ให้คนพิการและครอบครัวได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิคนพิการ เช่น การสร้างความตระหนักรู้ของคนพิการ การพัฒนาศักยภาพคนพิการให้เห็นคุณค่าในตนเอง และการสร้างการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร

5. การส่งเสริมการพัฒนาทักษะคนพิการ / อาชีพใหม่ ยกระดับชีวิตของคนพิการด้วยการออกแบบแผนพัฒนาอาชีพรายบุคคลที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาระยะยาวให้กับคนพิการ

การขับเคลื่อนข้อเสนอแนวทางการยกระดับการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการภายใต้บริบทโลกใหม่ ผู้ศึกษาได้กำหนดแผนสู่การปฏิบัติ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น (3 เดือน – 1 ปี) ระยะกลาง (1 – 3 ปี) และ ระยะยาว (4 – 5 ปี) ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึง ประสานงานอย่างใกล้ชิด สามารถนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) และประสิทธิภาพ (Efficiency) รวมจัดทำฐานข้อมูลเป็นฐานเดียวกันเพื่อสร้างฐานข้อมูลที่มีคุณภาพ เนื่องจากฐานข้อมูลที่ครอบคลุมและมีคุณภาพจะส่งผลให้เกิดการยกระดับอาชีพคนพิการได้ครอบคลุม ที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกและกำหนดตัวชี้วัดได้อย่างชัดเจน

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่องแนวทางการยกระดับการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการภายใต้บริบทโลกใหม่ เพื่อขับเคลื่อนแนวทางการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการ สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก อาจารย์บรรจงจิตต์ อังศุสิงห์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้กรอบแนวคิดและข้อเสนอแนะในการจัดทำรายงาน รวมถึงทุ่มเทในการปรับปรุงรายงานการศึกษา ตลอดจนขอขอบคุณ ท่านอาจารย์ระรินทิพย์ ศิริรัตน์ และอาจารย์ จุฬา สุขมานพ ที่ได้กรุณาให้ทั้งความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษาและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ ในระหว่างการนำเสนอความก้าวหน้ารายงานการศึกษา ซึ่งผู้ศึกษาได้นำคำแนะนำเหล่านั้นมาปรับปรุงแก้ไข จนสามารถจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วง ครบถ้วน และเป็นไปตามวัตถุประสงค์

ขอขอบคุณท่านอธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (นางสาวสรายุภักดิ์ อนุมติราชกิจ) ที่ได้คัดเลือกและอนุมัติสนับสนุนให้ผู้ศึกษาได้เข้ารับการอบรมหลักสูตร ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อการทำงานในตำแหน่งนักบริหารระดับสูง ทั้งในมิติด้านการบริหารให้มีความพร้อมทางด้านภาวะผู้นำ และความสามารถทางการบริหาร การปรับเปลี่ยนกระบวนการทางความคิด และความรอบรู้ในวิชาการสาขาต่างๆ ตลอดจนยังสามารถสร้างเครือข่ายภาครัฐ รวมถึงขอขอบคุณท่านรองอธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ที่ให้การสนับสนุนองค์ความรู้และให้คำแนะนำผู้ศึกษาตลอดมา และขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน วิทยาลัยนักบริหาร ซึ่งดูแลและอำนวยความสะดวกหลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม(นบส.1) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 รุ่นที่ 97 ได้อย่างดีเยี่ยม ทั้งในช่วงการฝึกอบรม ในห้องอบรมการปฐมนิเทศในต่างจังหวัด รวมถึงช่วงการเรียนการสอนแบบออนไลน์ นอกจากนี้ ขอขอบคุณทีมงานและบุคลากรของกองส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการคนพิการ ตั้งแต่ผู้อำนวยการกลุ่ม ตลอดจนน้องๆ ทีมงานเลขาทุกคนที่คอยส่งกำลังใจและดูแลอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้องปอปลา และน้องอ๊อฟที่คอยช่วยสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำรายงานการศึกษา และสุดท้ายขอขอบคุณกำลังใจที่ดีจากครอบครัว ที่เป็นพลังให้ผู้ศึกษามีความมุ่งมั่นจนจัดทำรายงานได้สำเร็จ

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการในประเทศต่อไป

นางพัชรมณฑิ ปิติปัญญากุล

พฤษภาคม 2566

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ณ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	1
1.1 การวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	1
1.2 ตำแหน่งรองอธิบดีที่เป็นเป้าหมาย	10
1.3 กำหนดวิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	12
2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	14
2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา	14
2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย	21
2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ	34
3. แผนพัฒนาตนเอง	36
3.1 การวิเคราะห์ตนเอง	36
3.2 การวางแผนพัฒนาตนเอง	36
3.3 ผลการพัฒนาตนเอง	37
บรรณานุกรม	38
ภาคผนวก	39
ประวัติผู้เขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคล	52

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร	5
ตาราง IDP 1	การวิเคราะห์ตนเอง	40
ตาราง IDP 2	ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนา	43
ตาราง IDP 3	แผนพัฒนารายบุคคล : ระยะเวลา 2 ปี	44
ตาราง IDP 4	แผนพัฒนารายบุคคล : ระยะเวลา 2 เดือน (ระหว่างการฝึกอบรม นบส.1)	47
ตาราง IDP 5	ผลการพัฒนาตนเองระยะ 2 เดือน (ระหว่างการฝึกอบรม นบส. 1)	50

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ แผนปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ พม. และยุทธศาสตร์ พก.	4
ภาพที่ 2 นโยบายสำคัญในการขับเคลื่อนกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	9
ภาพที่ 3 โครงสร้างกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	10
ภาพที่ 4 อาชีพที่เหมาะสมกับคนพิการแต่ละประเภท	20
ภาพที่ 5 วงจรคุณภาพ (PDCA)	23
ภาพที่ 6 สถิติการจ้างงานคนพิการในหน่วยงานภาครัฐและในสถานประกอบการ ปี พ.ศ. 2562 – 2565	25
ภาพที่ 7 ตัวอย่างงาน AI ด้านเสียง	31
ภาพที่ 8 ตัวอย่างงาน AI ด้านข้อความ	31

1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา

“แนวทางการยกระดับการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการภายใต้บริบทโลกใหม่”

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นองค์กรที่มุ่งขับเคลื่อนเพื่อให้คนพิการได้รับการพัฒนาศักยภาพ (Empowerment) และการขจัดอุปสรรคในการใช้ชีวิตดำรงชีวิตของคนพิการ (Barrier-free) เพื่อให้คนพิการได้เข้าถึงสิทธิและสวัสดิการ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2556 มาตรา 13 ให้กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ มีอำนาจหน้าที่ในการสำรวจ และเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการ และสถานการณ์ด้านคนพิการ รวมทั้งการส่งเสริมให้คนพิการได้เข้าถึงสิทธิและสวัสดิการ และได้ความช่วยเหลือตามความจำเป็นตามกฎหมาย นอกจากนี้ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2556 มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “คนพิการ” หมายความว่า บุคคลที่มีข้อจำกัดในการประกอบกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยินหรือสื่อความหมาย การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่างๆ และมีความจำเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถประกอบกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมอย่างบุคคลทั่วไป ซึ่งการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการต่างๆ ของคนพิการนั้น คนพิการจำเป็นต้องได้รับการขึ้นทะเบียนคนพิการตามกฎหมาย โดยได้รับการออกบัตรประจำตัวคนพิการ จึงมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนสวัสดิการและการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ โดยสามารถรับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ การศึกษา การพัฒนาศักยภาพทางด้านอาชีพ การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

ปัจจุบันสถานการณ์ข้อมูลคนพิการของประเทศไทย จากการขึ้นทะเบียนคนพิการและการออกบัตรประจำตัวคนพิการ มีจำนวน 2,138,155 คน (ร้อยละ 3.23 ของประชากรทั้งประเทศ) โดยแบ่งเป็นผู้ชายจำนวน 1,117,056 คน (ร้อยละ 52.24) และผู้หญิง จำนวน 1,021,099 คน (ร้อยละ 47.76) (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2565) โดยคาดว่าในอนาคตคนพิการจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้ง ในจำนวนนี้เป็นคนพิการที่อยู่ในวัยทำงานช่วงอายุระหว่าง 15 - 59 ปี จำนวน 855,025 คน คิดเป็นร้อยละ 39.99 ของจำนวนคนพิการทั้งหมด ในจำนวนนี้มีคนพิการที่ประกอบอาชีพเพียงจำนวน 312,096 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 ของจำนวนคนพิการในวัยแรงงานทั้งหมด แบ่งเป็นคนพิการทำงานในสถานประกอบการเอกชนและหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 84,809 คน และประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 227,293 คน อีกทั้งยังพบว่า มีคนพิการอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 1,186,698 คน จากข้อมูลดังกล่าวส่งผลให้แนวโน้มของคนพิการมีจำนวนเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุผลข้างต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสังคมไทยต้องตระหนักและผลักดันให้เกิดการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของคนพิการอย่างยั่งยืน เพื่อให้คนพิการมีอาชีพที่มั่นคงและมีรายได้ สามารถดูแลตนเองและครอบครัวได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น ข้อเสนอการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ มุ่งให้ความสำคัญและสะท้อนการดำเนินงานเพื่อให้คนพิการได้เข้าถึงสิทธิและสวัสดิการที่พึงได้รับสิทธิตามกฎหมาย และเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนพิการในสังคม ตามวิสัยทัศน์ของแผนปฏิบัติการของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ที่มุ่ง “เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนและส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงสิทธิ สวัสดิการ อย่างเท่าเทียม

ทั่วถึงและเป็นธรรมอย่างยั่งยืน” จึงได้กำหนดข้อเสนอในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ คือ “แนวทางการยกระดับการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการภายใต้บริบทโลกใหม่” เพื่อให้คนพิการมีความมั่นคงในอาชีพและรายได้ สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้อย่างยั่งยืนและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2.1.1 สภาพปัญหา ความท้าทายหรือการพัฒนา

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นองค์กรที่มุ่งขับเคลื่อนเพื่อให้คนพิการได้รับการพัฒนาศักยภาพ (Empowerment) และการจัดการอุปสรรคในการใช้ชีวิตดำรงชีวิตของคนพิการ (Barrier-free) เพื่อส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการ การคุ้มครอง และการสร้างโอกาสความเสมอภาคสำหรับคนพิการ โดยมุ่งเน้นให้คนพิการมีศักยภาพ มีงานทำ มีรายได้ที่มั่นคง สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ ทั้งนี้ พก. ได้ส่งเสริมทักษะและเพิ่มศักยภาพให้คนพิการสามารถสร้างรายได้ที่ยั่งยืน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีความมั่นคงโดยเน้นการ “สร้างโอกาส สร้างงาน สร้างรายได้ สำหรับคนพิการ” อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 4 แนวทางได้แก่

1) การส่งเสริมการจ้างงาน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 กำหนดให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐจ้างงานคนพิการเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ให้คนพิการได้มีส่วนร่วมในสังคม มีโอกาสในการเข้าถึงการประกอบอาชีพได้ใช้ศักยภาพของตนเอง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยมาตราที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานคนพิการ ได้แก่ มาตรา 33 กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐ และสถานประกอบการภาคเอกชน จ้างงานคนพิการในอัตราส่วน 100 : 1 หากไม่ดำเนินการ ให้ดำเนินการตามมาตรา 34 ส่งเงินเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือดำเนินการตาม มาตรา 35 ส่งเสริมการจ้างงานคนพิการหรือการให้สัมปทานพื้นที่จำหน่ายสินค้า การจัดจ้างเหมาะสมช่วงงาน การฝึกอาชีพ เป็นต้น

2) การสนับสนุนเงินทุนในการประกอบอาชีพ มี 2 ช่องทาง ได้แก่

2.1) การให้บริการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยคนพิการสามารถกู้ได้ 2 รูปแบบ คือ รายบุคคล รายละไม่เกิน 120,000 บาท และรายกลุ่ม กลุ่มไม่เกิน 1,000,000 บาท ซึ่งทั้ง 2 รูปแบบ คนพิการหรือกลุ่มคนพิการต้องผ่อนชำระภายใน 5 ปี ไม่มีดอกเบี้ย

2.2) การรวมกลุ่มประกอบอาชีพเป็นเงินอุดหนุน ผ่านกลุ่มคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการที่มีความต้องการประกอบอาชีพ โดยให้คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการในชุมชน รวมกลุ่ม กลุ่มละ 10 – 20 คน ขอรับการสนับสนุนเงินจากศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการ ซึ่งจะได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุน กลุ่มละไม่เกิน 50,000 บาท

3) การส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพอาชีพคนพิการ โดยการเปิดรับคนพิการ ที่มีความสนใจเข้ารับการฝึกทักษะด้านอาชีพ ผ่านศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการ และศูนย์ส่งเสริมอาชีพคนพิการ ทั้ง 9 แห่ง ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ซึ่งหน่วยงานหลักในการพัฒนาทักษะอาชีพจัดทำหลักสูตรการพัฒนาทักษะอาชีพคนพิการ แบ่งออกเป็นหลักสูตรระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เช่น การซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ การเกษตร การทำผลิตภัณฑ์ งานฝีมือ ช่างตัดผม ช่างตัดเย็บผ้า การทำขนม การทำอาหาร และนวดแผนไทยเพื่อสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งคนพิการสามารถสมัครเข้าเรียนได้ฟรี มีที่พักและอาหารให้กับคนพิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ

4) การบูรณาการความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ในการพัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการ ซึ่งที่ผ่านมามีการดำเนินการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่

4.1) การส่งเสริมอาชีพการจัดเตรียมข้อมูลสำหรับปัญญาประดิษฐ์ (AI Trainers) เพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำด้านการจัดเตรียมข้อมูลสำหรับพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นการจัดเตรียมข้อมูลสำหรับพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อพัฒนาศักยภาพด้าน Data Labeling ให้คนพิการสามารถรับงานมาทำที่บ้านได้

4.2) การสร้างอาชีพทางเลือก สำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ร่วมกับ บริษัท แชนด์บ็อก เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด จัดทำโครงการ Special Care บริการล้างแอร์ที่ใส่ใจ เพื่อให้คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย เข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะวิชาชีพการล้างแอร์ ซึ่งมีคนพิการที่เป็นนักเรียนภาคค่ำ (คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย) จากวิทยาลัยเทคโนโลยีดอนบอสโก เข้าร่วมโครงการ จำนวน 30 คน (นาร์อง)

4.3) การส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้า ทั้งรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ ได้แก่

1) สนับสนุนองค์ความรู้ด้านการขายของออนไลน์ (E-Commerce) ร่วมกับบริษัทชั้นนำ ได้แก่ TikTok, Lazada ,Shopee , DTAC เพื่อให้การช่วยเหลือกลุ่มอาชีพคนพิการ และผู้ดูแลคนพิการที่มีผลิตภัณฑ์ สินค้า และบริการ ได้รับพัฒนาช่องทางการจำหน่ายสินค้าทางสื่อออนไลน์ (E-Commerce) เพิ่มขึ้น

2) เพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า ผ่านช่องทางการจำหน่ายสินค้าของกับบริษัท สยามแม็คโคร จำกัด โดยการนำผลผลิตทางการเกษตรของกลุ่มคนพิการในชุมชนและกลุ่มคนพิการจากศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพของคนพิการ ขึ้นวางจำหน่ายในแม็คโครจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากแนวทางการดำเนินงานข้างต้นของกรม พก. พบว่า ยังคงมีประเด็นปัญหาและไม่สามารถให้การสนับสนุนให้คนพิการเข้าถึงการประกอบอาชีพได้อย่างทั่วถึงและยั่งยืน เช่น สถานประกอบการส่วนใหญ่เลือกการสร้างงานให้คนพิการด้วยวิธีอื่นใดแทนการจ้างงานตามระบบ หลักสูตรอาชีพของหน่วยงานยังไม่หลากหลาย ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือสถานประกอบการ ขาดกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพที่ครบวงจร หน่วยงานต่างๆดำเนินงานแบบแยกส่วน ยังไม่สามารถบูรณาการทำงานได้อย่างครอบคลุม เน้นการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพคนพิการ และขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือสถานการณ์การผันผวนเปลี่ยนแปลงไปของโลก (VUCA World) ที่ส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนในสังคมและความเหลื่อมล้ำของสังคม ยังส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนพิการในการเผชิญกับอุปสรรคและการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ (อาชีพและรายได้) ด้านสังคม (ความเป็นอยู่และการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ) ด้านเทคโนโลยี การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ด้านสุขภาพ

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานที่ผ่านมายังพบปัจจัยที่มีผลต่อการมีงานทำและการประกอบอาชีพของคนพิการ ประกอบด้วย

1) ด้านการศึกษาและการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพของคนพิการ ที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและลักษณะงานที่เหมาะสมกับคนพิการ จากการสำรวจความพิการ พ.ศ. 2560 พบว่าคนพิการส่วนใหญ่ ได้รับการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 1,332,916 คน ร้อยละ 82.06 และได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำนวน 27,137 คน ร้อยละ 1.67

2) ด้านทัศนคติและมุมมองของคนในสังคม คนพิการมีโอกาสในการทำงานที่ค่อนข้างจำกัด เนื่องจากทัศนคติของคนในสังคมทุกระดับไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป นายจ้าง สถานประกอบการและหน่วยงานภาครัฐที่ยังอาจมองว่าคนพิการเป็นคนที่ไม่มีความสามารถ ไม่มีศักยภาพ ไม่สามารถพัฒนาได้ เป็นบุคคลพิเศษที่ต้องดูแล ยังยึดติดกับการสงเคราะห์ ให้ความช่วยเหลือแบบเวทนานิยม อีกทั้ง คนพิการเองยังขาดทักษะการใช้

ชีวิตร่วมกับผู้อื่น การปรับตัว วัฒนธรรมทางสังคมเกี่ยวกับการทำงาน เพื่อนร่วมงานยังไม่ให้การยอมรับและมีความเชื่อมั่นในตัวคนพิการ จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (paradigm shift) จากการมองแบบเวทมนิยม หรือการอุ้มชู ไปสู่การพัฒนาคนพิการบนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน (right based) โดยส่งเสริมให้คนในสังคมได้รับรู้ และเข้าใจคนพิการ และความพิการให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติที่มีต่อคนพิการจากเชิงลบที่มองคนพิการเป็นภาระหรือปัญหาของสังคม เป็นทัศนคติเชิงบวก คือ เป็นผู้ที่ศักยภาพแต่อาจมีข้อจำกัดจากความบกพร่องบางประการ

3) **ด้านโครงสร้างในระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน (Infrastructure)** ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาคารสถานที่ของหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน การคมนาคมขนส่งสาธารณะ ที่ไม่ได้ถูกออกแบบหรือรองรับเพื่อให้คนพิการและทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามหลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล หรือ Universal Design ส่งผลให้คนพิการต้องเผชิญกับความยากลำบากในการเดินทาง อีกทั้งยังมีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางค่อนข้างสูงในการเดินทางออกจากบ้านพักไปยังสถานที่ต่างๆ เนื่องจากไม่สามารถเดินทางโดยรถสาธารณะได้ ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต การเดินทาง หรือการออกสู่สังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม การเดินทางไปสถานศึกษา การไปโรงพยาบาล หรือการไปทำงาน ติดต่อราชการต่างๆ ของคนพิการ ซึ่งหากมองประเด็นการเข้าถึง การมีงานทำของคนพิการจะยังพบว่า สถานประกอบการภาคเอกชน หรือหน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการ อาทิ ทางลาด ห้องน้ำ ป้ายสัญลักษณ์ที่จอดรถ บริการข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

4) **ด้านการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐและบูรณาการฐานข้อมูล** การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมีหลายมิติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงาน ซึ่งกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ถือเป็นหน่วยงานประสานงานหลักในด้านการจัดบริการให้กับคนพิการในด้านต่างๆ แต่ยังมีขาดระบบการให้บริการแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้บริการคนพิการได้อย่างสะดวก รวดเร็วได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้ง ข้อมูลด้านคนพิการมีหลายหน่วยงานที่มีฐานข้อมูลด้านคนพิการแต่ละด้านยังขาดการเชื่อมโยงบูรณาการฐานข้อมูลเพื่อให้การจัดบริการให้กับคนพิการตรงตามความต้องการของคนพิการอย่างแท้จริง คนพิการจะสามารถรับบริการทางสังคมที่ครอบคลุมทุกมิติ เช่น ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพการรักษาพยาบาล ด้านการประกอบอาชีพและงานทำของคนพิการ ด้านสิทธิสวัสดิการสังคมต่างๆ

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ยังคงมีข้อจำกัดของคนพิการจำนวนมากและถือเป็นข้อท้าทายในการจะอย่างไรให้คนพิการ ได้รับการพัฒนาศักยภาพและทักษะในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในด้านการประกอบอาชีพซึ่งถือเป็นประเด็นหลักในการส่งเสริมให้เกิดการมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน

2.1.2 แนวโน้มของปัญหาในอนาคตและผลกระทบที่เกิดขึ้น

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) หรือสถานการณ์โลกที่ผันผวน VUCA World ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางเป็นอย่างมาก ได้แก่

1) **ด้านเศรษฐกิจ** เนื่องจากการลดการเดินทาง การเข้าออกพื้นที่ การปิดสนามบิน การใช้มาตรการ Social distancing มีการปิดสถานที่ ปิดสถานการค้า และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ปิดเมือง ฯลฯ ส่งผลกระทบไปถึงการชะงักงันของเศรษฐกิจการค้า การทำงานผลิต และ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง โรงแรม ร้านอาหาร รวมไปถึงการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ขณะเดียวกันทุกคนมีความกังวล และต้อง

ดูแลปกป้องตัวเองมีการกักตัวอยู่กับบ้าน หลายคนไม่สามารถมาทำงานหาเลี้ยงชีพแบบปกติได้ ธุรกิจจำนวนมากต้องหยุดกิจการ หรือทำได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ จนทำให้ขาดรายได้มาจนเจือจรรอบครัว

2) ด้านสุขภาพ ครัวเรือนเปราะบาง มากกว่าร้อยละ 80 ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดและมาตรการควบคุมของรัฐ มีปัญหาด้านการเดินทางเข้ารับบริการทางการแพทย์ที่มากขึ้น ซึ่งคาดว่าเกิดจากความเสี่ยงในการเดินทางออกนอกที่พักอาศัย ต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากการโดยสารรถรับจ้างแท็กซี่สาธารณะ รวมทั้งการปิดให้บริการของสถานพยาบาลบางแห่งที่ต้องรองรับผู้ติดเชื้อโควิด-19 เป็นต้น

3) ด้านสังคม กลุ่มเปราะบางมักเป็นกลุ่มแรกที่จะถูกกระทบแรงกว่ากลุ่มอื่น เช่น เด็กในครอบครัวยากจนมีความสามารถในการเรียนรู้ออนไลน์น้อยกว่าเด็กฐานะดี ผู้ปกครองก็มีความพร้อมและความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกับลูกน้อยกว่า คนแก่ที่มีโรคประจำตัวในครอบครัวเปราะบางก็เข้าถึงบริการทางการแพทย์ลดลงมากกว่า นอกจากนี้ในกลุ่มครัวเรือนที่มีเด็กเล็กจะมีปัญหาที่เพิ่มเติมคือการไม่มีเวลาดูแลของผู้ปกครองหรือขาดผู้ดูแลเด็กเล็กจากการที่โรงเรียนหรือศูนย์เด็กเล็กปิดให้บริการ

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าชีวิตประจำวันได้เปลี่ยนแปลงไป คนส่วนใหญ่ต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตใหม่ อาชีพบางอาชีพหายไป ขณะเดียวกันก่อให้เกิดอาชีพใหม่ขึ้น มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น คนพิการถือเป็นกลุ่มเปราะบางกลุ่มสำคัญที่ได้รับผลกระทบโดยตรงในเรื่องของรายได้และการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มคนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งแนวโน้มในอนาคตหรือเทรนด์การประกอบอาชีพใหม่ในปัจจุบันมีความหลากหลายและมีแนวโน้มที่จะเป็นอาชีพที่มีความสำคัญในอนาคตของตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับสภาพความพร้อมที่สามารถประกอบอาชีพทำงานที่บ้านได้ บริหารจัดการเวลาในการทำงานได้ มีรายได้สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ ได้แก่

1) Content Creator คอนเทนต์ครีเอเตอร์ อาชีพที่สร้างสรรค์เนื้อหาเพื่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายในหลายรูปแบบ ทั้งข้อความผ่านตัวอักษร รูปภาพ และวิดีโอ ในแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ เช่น YouTube / Instagram / TikTok หรือ Facebook เป็นต้น หลายธุรกิจต่างหันมาทำการตลาดบนโลกออนไลน์เพิ่มขึ้น การทำแคมเปญการตลาดและโฆษณาให้มีประสิทธิภาพและได้รับความสนใจ ต้องอาศัยคอนเทนต์ในการช่วยให้สินค้าหรือโฆษณาเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้นั่นเอง ผลงานที่มาจากคอนเทนต์ครีเอเตอร์อย่างมากมายตาม Social Media เช่น YouTuber / Vlogger / Game Caster และ Streamer เป็นต้น

2) Graphic Designer อาชีพของคนมีความคิดสร้างสรรค์และมีทักษะในการออกแบบ เป็นศิลปะการออกแบบด้วยรูปภาพ ตัวอักษร และภาพเคลื่อนไหว เพื่อใช้ในการสร้างผลงานออกแบบ โดยสื่อสารผ่านรูปแบบ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อดิจิทัล

3) สายงาน Digital Technology มีความมั่นคงสูงและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน แถมยังมีรายได้สูงและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ปัจจุบันอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ภาคธุรกิจ ได้เห็นความสำคัญ โดยการเน้นเทคโนโลยีมาใช้งาน ไม่ว่าจะเป็น หุ่นยนต์ Artificial Intelligence (AI) Machine Learning Augmented Reality (AR) Self-Driving Car 5G และระบบอัตโนมัติต่าง ๆ การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อระบุข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ Software Engineer – ออกแบบพัฒนาทดสอบโปรแกรม การพัฒนาแอปพลิเคชันบนระบบ Android/iOS การเป็น Web Developer – พัฒนา Web Application ออกแบบ Web Services และ Game Designer Developer –ซึ่งในสายงานนี้ยังมีหลายอาชีพ ซึ่งตลาดงานดิจิทัลมีความต้องการสูงและใช้การเคลื่อนไหวน้อย สามารถบริหารเวลาและทำงานที่บ้านได้

อย่างไรก็ตาม ยังพบว่าคนพิการมีข้อจำกัดในการประกอบอาชีพ ซึ่งจากการศึกษาเอกสาร พบว่ามีอาชีพหรืองานที่เหมาะสมกับคนพิการแต่ละประเภทโดยแบ่งตามความพิการ ที่สามารถทำงานได้ในหน่วยงานภาครัฐ สถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรมและอาชีพอิสระ ดังนี้

- 1) ความพิการทางการเห็น คือ งานวาดแผนไทย ขายลอตเตอรี่ งานประชาสัมพันธ์ และงานประดิษฐ์
- 2) ความพิการทางการได้ยินและสื่อความหมาย คือ พนักงานจัดเรียงสินค้า งานคีย์ข้อมูล งานบริการถ่ายเอกสาร งานซักอบรีด ทำสวน เกษตรกรรม
- 3) ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย คือ ตอรับโทรศัพท์ พนักงานออฟฟิศ งานช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างเย็บผ้า
- 4) ความพิการทางสติปัญญา คือ งานที่มีกระบวนการหรือขั้นตอนที่ซ้ำเดิม ไม่มีความซับซ้อน เช่น สระ - ไตรั่ม ทำเบเกอร์รี่ (การนวดแป้ง) พับผ้า รดน้ำต้นไม้
- 5) ความพิการทางการเรียนรู้ คือ งานประจำในส่วนการผลิต หรือคัดแยก ต้องมีการควบคุมดูแลในการทำงานอย่างใกล้ชิด
- 6) ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม และ 7) ออทิสติก คือ งานที่ไม่ซับซ้อน งานที่ต้องใช้ความต่อเนื่องและไม่ซับซ้อน ไม่เครียด ไม่กดดัน เช่น งานเดินเอกสาร งานทำความสะอาด งานเกษตรกรรม

ภาพที่ 4 อาชีพที่เหมาะสมกับคนพิการแต่ละประเภท

ประเภทความพิการ	อาชีพหรืองานที่เหมาะสม
ความพิการทางการเห็น	งานประชาสัมพันธ์ งานแปลภาษา งานเขียน ดิจิทัล วิทยุ วิทยุชุมชน งานประติมากรรม งานช่างไม้ งานช่างเครื่องจักร งานซ่อมบำรุงเครื่องใช้ในบ้าน งานช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ งานช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า งานช่างซ่อมเครื่องใช้สำนักงาน
ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	งานตัดเย็บ หรืองานเย็บผ้า งานเย็บติดและเย็บผ้า งานเย็บชุด งานเย็บกระเป๋า งานเย็บกระเป๋าเดินทาง งานเย็บกระเป๋าใส่เอกสาร งานเย็บกระเป๋าใส่เอกสาร งานเย็บกระเป๋าใส่เอกสาร งานเย็บกระเป๋าใส่เอกสาร
ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย	งานตอรับโทรศัพท์ งานช่างออฟฟิศ งานช่างออฟฟิศ งานช่างออฟฟิศ งานช่างออฟฟิศ งานช่างออฟฟิศ งานช่างออฟฟิศ งานช่างออฟฟิศ งานช่างออฟฟิศ
ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรมหรือออทิสติก	งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า
ความพิการทางสติปัญญา	งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า
ความพิการทางการเรียนรู้	งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า งานช่างเย็บผ้า

ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

จากที่กล่าวมาข้างต้น การใช้ชีวิตบนความปกติใหม่ (New Normal) ในสังคมโลกได้เปลี่ยนไป จึงเป็นความท้าทายของคนพิการ ที่คนพิการต้องปรับตัวให้ทักษะในการประกอบอาชีพ ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย

2.2.1 หลักการ แนวคิดที่ใช้เป็นกรอบหรือแนวทางในการจัดทำเป็นข้อเสนอ

1) หลักการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ได้มีมติที่ประชุมเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2562 กำหนดหลักการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ

1.1) การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) มนุษย์ที่เกิดมาทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ มีอิสระทางความคิด และเชื่อว่าไม่ว่าแต่ละคนจะมี ความแตกต่างกันในด้านใด ทุกคน มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียมกัน

1.2) การสร้างสังคมที่ปราศจากอุปสรรคต่อคนพิการ (Barrier – Free) ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ปราศจากอุปสรรคต่อคนพิการ จะต้องมีการดำเนินงานร่วมกันในทุกภาคส่วน เพื่อขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีอยู่ โดยอุปสรรคที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางสังคมอย่างเต็มที่และเท่าเทียม

1.3) การเสริมพลังคนพิการ (Empowerment) การเสริมพลังด้านจิตใจแก่คนพิการ เพื่อเป็นการสร้างแรงกระตุ้นหรือเพิ่มแรงจูงใจจากความรู้สึกภายในของคนพิการ ในการสร้างความรับรู้ และการเชื่อในความสามารถของตนเอง เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถ ศักยภาพ สามารถพัฒนาได้ และสามารถกำหนดแนวทางการดำรงชีวิตของตนเองได้อย่างสมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยไม่ขึ้นอยู่กับความพิการว่าจะรุนแรงมากน้อยแค่ไหน ทั้งนี้ คนพิการจะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างอิสระ โดยอาศัยบริการและความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนพิการสามารถกลับเข้ามามีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างเสมอภาค ได้รับโอกาสในการมีงานทำจำเป็นต้องมีการสร้างหรือกำหนดแนวทางเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ให้คนพิการได้เข้าถึงสิทธิและสวัสดิการในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการแพทย์ การศึกษา การประกอบอาชีพ มีรายได้ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ทำให้เกิดความยั่งยืน และเป็นรูปธรรมสมบูรณ์

2) แนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพคนพิการ สู่การจ้างงานแบบคำนึง ความแตกต่างของบุคคล (Paradigm shift from Vocational Rehabilitation to Customized Employment)

เพื่อส่งเสริมให้คนพิการมีอาชีพและมีงาน แนวคิดดั้งเดิมมักใช้คำว่า “การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ” (Vocational Rehabilitation) ซึ่งสะท้อนถึงการให้นักวิชาชีพ แพทย์ หรือนักฟื้นฟูสมรรถภาพเป็นศูนย์กลาง และแบบแผนทางการแพทย์ (Medical Model) การช่วยเหลือให้คนพิการมีอาชีพหรือมีงานทำ เป็นหน้าที่ของ “ผู้เชี่ยวชาญ” เป็นผู้ดูแลจัดการ มักจัดฝึกอบรมทักษะให้คนพิการในศูนย์ฝึกอาชีพต่างๆ ปัจจุบันแนวคิดการจ้างคนพิการ ที่เรียกว่า Customized Employment” (CE) “การจ้างงานตามความแตกต่างของบุคคล” หรือ “การจ้างงานโดยการจัดปรับให้เหมาะสมกับบุคคล” หมายถึง กระบวนการหลักการ ยุทธวิธีที่ยืดหยุ่นที่แตกต่างไปจากกระบวนการจ้างงานปกติทั่วไป และออกแบบมาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการทั้งของนายจ้างและลูกจ้างหรือคนพิการ ผ่านการเจรจาต่อรอง ปรีกษาหารือ พุดคุย ระหว่างคนพิการหรือตัวแทนกับนายจ้าง โดยคำนึงถึงจุดแข็ง เจือ้นไข ความสนใจของคนพิการ การจัดสภาพแวดล้อม และสิ่งสนับสนุนคนพิการ (Harvey, Szoc, Rosa, Pohl and Jenkins, 2013; Griffin, 2007) การจ้างงานตามความแตกต่างของบุคคล” มีมากขึ้นเพื่อมุ่งให้คนพิการออกสู่ ตลาดแรงงานที่ต้องคำนึงถึงลักษณะความต้องการจำเป็นของคนพิการ ผนวกพร้อมกับความรับผิดชอบของสังคม หรือภาคธุรกิจมากขึ้น แนวคิดของ CE ประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ (Harvey, Szoc, Rosa, Pohl,&Jenkins, 2013) คือ (1) กระบวนการตั้งอยู่บนทักษะ ศักยภาพ ความสนใจของคนพิการเป็นหลัก รวมทั้งคำนึงถึงความต้องการตลาดแรงงานมหภาค

มากกว่าการคำนึงถึงความต้องการตลาดแรงงานท้องถิ่น (2) กระบวนการเน้นการสร้าง “ตำแหน่งงานใหม่ และมีความเฉพาะ” ที่เหมาะสมกับคนพิการ (3) กลยุทธ์เพื่อสร้างดุลยภาพของประโยชน์และความต้องการ ทั้งคนพิการและนายจ้าง มีความยืดหยุ่นในกระบวนการจ้างงาน (4) กระบวนการเน้นสร้างเสริมศักยภาพ ผลผลิตในการทำงานของคนพิการ โดยการใช้ จัด ปรับอุปกรณ์ เครื่องมือ สภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับทักษะ ความสนใจ เพื่อสนับสนุนส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการทำงานของคนพิการ (5) ส่งเสริมการใช้ทรัพยากร วิธีการ การช่วยเหลือที่มีอยู่แล้วของนายจ้าง (6) ปัจจัยความสำเร็จ อยู่ที่การมองและปฏิบัติว่า คนพิการมีศักยภาพ ในตัวเอง และมีอิสระในการเลือกตามความถนัด หรือทักษะของตน

3) หลักการบริหารงานวงจรคุณภาพ (PDCA)

การบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDAC) เดมมิง (Deming Mycoted, 2004) กล่าวว่า การจัดการ อย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น โดยหลักการ ที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผนการปฏิบัติ ตามแผนการตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขดังนี้

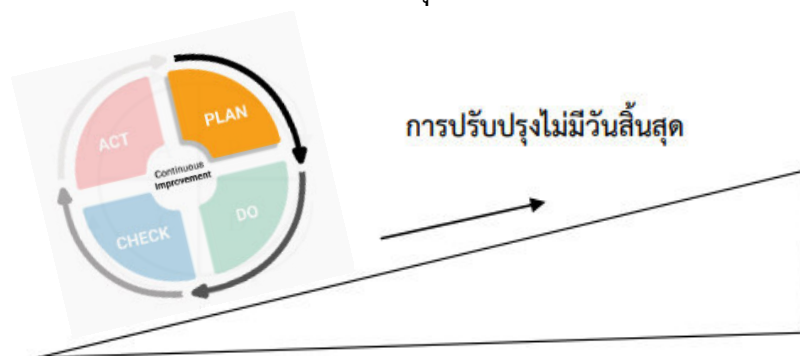
การวางแผน (Plan) คือ การตั้งเป้าหมาย วางวัตถุประสงค์ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย

การทำ (Do) หรือลงมือทำ คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในสายน้อย

การตรวจสอบ (Check) คือ การตรวจสอบเพื่อทราบว่าบรรลุผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ทำให้ ผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไรมาแล้วบ้าง

การแก้ไข (Act) หรือลงมือแก้ไข (corrective action) คือ การยอมรับการเปลี่ยนแปลง หาก บรรลุผลเป็นที่น่าพอใจหรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำ ในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้วแม้ว่าวงจรคุณภาพจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องแต่สามารถเริ่มต้นจากขั้นตอนใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับปัญหาและขั้นตอนการทำงานหรือจะเริ่มจากการตรวจสอบสภาพความต้องการเปรียบเทียบกับ สภาพที่เป็นจริงจะทำให้ได้ข้อสรุปว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไป ตามเป้าหมายที่วางไว้

ภาพที่ 5 วงจรคุณภาพ (PDCA)

ที่มา : กระทรวงแรงงาน

การทำตามวงจรคุณภาพต้องทำซ้ำไปเรื่อย ๆ เพื่อสรุปเป็นบทเรียนอยู่ตลอด ยิ่งกว่านั้นต้องเข้าใจด้วยว่าการ จัดการคุณภาพไม่ใช่สงครามที่ผู้บริหารจะรบชนะด้วยตัวคนเดียว การจัดการคุณภาพจะประสบความสำเร็จได้ ต้องเป็นการกระทำทั่วทั้งองค์กร เพราะการจัดการคุณภาพเป็นปรัชญาสำหรับองค์กรและคนทุกคนในนั้น

4) ทฤษฎีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2555. อ้างถึงใน พุทธิมา ตรีการวณิช) ได้สรุปความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้ว่า ขึ้นอยู่กับสมรรถนะขององค์การในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยจะมองที่ความสามารถขององค์การในการรวบรวมคนและทรัพยากรขององค์การให้มีเอกภาพ และกระตุ้นบุคลากรด้วยการกำหนดสิ่งจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญกำลังใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ จะเป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นขั้นตอน จากนโยบายแปลงไปเป็นแผนงาน โครงการ และกิจกรรม เพื่อให้หน่วยที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติสามารถดำเนินการได้ตามแผนงาน โครงการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ เช่น แหล่งที่มาของนโยบาย เนื่องจากมีผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มการก่อรูปนโยบายและการกำหนดนโยบายมาจากหลากหลายแหล่งที่มา ทั้งในด้านอำนาจและหน้าที่ส่งผลต่อความสามารถในการกำหนด คัดเลือก และการบริหารนโยบาย ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องนำไปปฏิบัติให้ปรากฏเป็นจริง อย่างไรก็ตาม นโยบายที่กำหนดขึ้นจะต้องมีความถูกต้อง ชอบธรรม และสอดคล้องกับความนิยมของสังคม จึงจะสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความชัดเจนของนโยบาย มีบทบาทสำคัญเพื่อส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์และมาตรการ จะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ การระบุสภาพปัญหา นโยบายอย่างครอบคลุมและครบถ้วน การกำหนดผู้เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาย่างชัดเจน กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบ การประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดำเนินการ การสนับสนุนนโยบาย ดังนั้น การมอบหมายให้หน่วยงานที่มีความเป็นเอกภาพและไม่มีความซับซ้อนในการบริหารงานมาก จะเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติงาน การนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ยังขึ้นอยู่กับการสร้างสิ่งจูงใจของฝ่ายบริหารต่อผู้ปฏิบัติ ซึ่งจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องการทำงานและปัจจัยกระตุ้นที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จการจัดสรรทรัพยากร ทรัพยากรในการนำนโยบายไปปฏิบัติรวมถึง เงินทุน เวลา และตลอดจนเทคโนโลยี และอุปกรณ์ที่จำเป็นต่าง ๆ โดยจะต้องคำนึงถึงการลำดับความสำคัญของแผนงานและโครงการในการจัดสรรทรัพยากร ตลอดจนการใช้กลยุทธ์ในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำข้อเสนอ

ประเทศไทยมีคนพิการที่ได้รับมีบัตรประจำตัวคนพิการมีจำนวน 2,153,519 คน คิดเป็น 3.20% ของประชากรทั่วประเทศ เป็นเพศชาย จำนวน 1,124,245 คน (52.20%) เพศหญิงจำนวน 1,029,274 คน (47.80%) (ข้อมูล ณ วันที่ 4 มกราคม 2566) โดยคาดว่าในอนาคตคนพิการจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จากสถิติพบว่าคนพิการมีจำนวนเพิ่มขึ้นปีเฉลี่ยปีละ 100,000 คน ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศไทยในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Aged Society) เนื่องจากผู้สูงอายุจำนวนมากมีแนวโน้มว่ามีโอกาสเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยและความพิการหรือช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ จากฐานข้อมูลคนพิการ พบว่าคนพิการอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากถึง 56.06% (1,186,698 คน) โดยทั้ง 3 ประเภทเป็นอาการโรคเบื้องต้นของผู้สูงอายุจำนวนมาก อาทิ ปัญหาเรื่องกระดูกงอนเคลื่อนไหวลำบาก หรือในระดับรุนแรงที่สุดอาจจะไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ /การสูญเสียการได้ยิน ซึ่งเกิดจากประสาทหูค่อยๆ เสื่อมไปตามอายุที่เพิ่มขึ้น และโรคจอประสาทตาเสื่อมเป็นอีกโรคหนึ่งที่พบได้บ่อยในผู้สูงอายุ และมักพบในผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป **และ** **ประกอบกับสถานการณ์ด้านสุขภาพจิตของประชากรไทย** ที่มีการคาดการณ์ว่าในอนาคตปัญหาด้านสุขภาพจิตที่มีแนวโน้มสูงขึ้นคือเรื่องซึมเศร้าและฆ่าตัวตาย เนื่องจากปัจจุบันคนอยู่กับเทคโนโลยีมากขึ้นและสถานการณ์ COVID - 19 พบว่าคนไทยป่วยด้วยโรคทางจิตเวช เพิ่มสูงขึ้นในทุกปี ประเภทความพิการ 4 ลำดับแรก คือ

- 1. คนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย จำนวน 1,094,101 คน (50.80%)
- 2. คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย จำนวน 401,318 คน (18.64%)
- 3. คนพิการทางการเห็น จำนวน 184,711คน (8.57%)
- 4. คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม จำนวน 167,201 คน (7.76%)
- 5. คนพิการทางสติปัญญา จำนวน 146,108 คน (6.78%)
- 6. บุคคลออทิสติก จำนวน 19,358 คน (0.89%)
- 7. คนพิการทางการเรียนรู้ จำนวน 14,772 คน (0.6%)

หมายเหตุ : คนพิการที่มีความพิการมากกว่า 1 ประเภท จำนวน 124,133 คน (5.76 %)

สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านการศึกษาของคนพิการ ที่ยังไม่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงานและลักษณะงานที่เหมาะสมกับคนพิการ เนื่องจากการศึกษาเป็นพื้นฐานของชีวิตที่ทุกคนจะต้องมี เพื่อต่อยอดไปในการประกอบอาชีพ แต่เมื่อก้าวถึงการศึกษาของคนพิการ พบว่ามีคนพิการที่ได้รับการศึกษา 1,624,131 คน คิดเป็นร้อยละ 77.02% (ของคนพิการทั่วประเทศ จำนวน 2,108,536 คน) โดยการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาสูงสุดอยู่ที่ 1,332,916 คน ร้อยละ 82.06รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา 191,843 คน ร้อยละ 11.81 ประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา 40,041 คน ร้อยละ 2.46 และอุดมศึกษา 27,137 คน ร้อยละ 1.67 จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่ามีคนพิการจำนวนมากยังไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาได้ ถึงแม้ว่าปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการศึกษาของคนพิการให้สามารถเรียนฟรีจนถึงปริญญาตรี ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะสามารถส่งเสริมให้คนพิการสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้

อีกทั้ง ตัวเลขสถิติจำนวนคนพิการที่มีการจ้างงานโดยสถานประกอบการภาคเอกชน และหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นการจ้างงานตามกฎหมายนั้น ยังถือว่ามีส่วนส่วนจำนวนตัวเลขที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนคนพิการที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ

ภาพที่ 6 สถิติการจ้างงานคนพิการในหน่วยงานภาครัฐและในสถานประกอบการ ปี พ.ศ. 2562 – 2565

สถิติการจ้างงานคนพิการในหน่วยงานของรัฐ										สถิติการจ้างงานคนพิการในสถานประกอบการ											
ปี	จำนวนหน่วยงานภาครัฐที่ต้องจ้างงาน		ผลการดำเนินงาน							ต้องจ้างเพิ่ม (ร้อยละ)	ปี	จำนวนสถานประกอบการที่ต้องจ้างงาน		ผลการดำเนินงาน							ต้องจ้างเพิ่ม (ร้อยละ)
	หน่วยงาน (แห่ง)	ต้องจ้าง (คน)	รายงานผลแล้ว (แห่ง)	จ้าง 33 (คน)	สัมปทาน 35 (สัญญา)	รวม	จ้างแล้ว (ร้อยละ)	ต้องจ้างเพิ่ม (ราย)	นายจ้าง (แห่ง)			ต้องจ้าง (คน)	จ้าง 33 (คน)	สัมปทาน 35 (สัญญา)	ส่งเงิน 34 (คน)	รวม	จ้างแล้ว (ร้อยละ)	ต้องจ้างเพิ่ม (ราย)			
2562	212	14,226	131	3,327	2,930	6,257	43.98	7,969	56.02	2562	14,453	69,974	40,405	13,172	15,798	69,375	99.14	599	0.86		
2563	290	15,412	204	2,633	1,278	3,911	25.37	11,501	74.63	2563	14,906	70,161	40,429	14,108	13,833	68,370	97.45	1,791	2.55		
2564	292	17,622	223	2,801	783	3,584	20.33	14,038	79.67	2564	13,713	64,785	37,850	13,786	12,910	64,546	99.63	239	0.37		
2565	294	17,533	148	2,224	468	2,692	15.35	14,841	84.65	2565	13,664	63,954	35,382	13,809	11,623	60,814	95.09	3,140	4.91		

สถานประกอบการ (กรุงเทพฯ) 5,481 แห่ง ต้องจ้าง 32,391 ราย ปฏิบัติตาม ม.33 15,646 ราย ม.34 6,163 ราย ม.35 8,169 ราย ต้องจ้างเพิ่ม 2,413 ราย

ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

จากปัญหาที่เกิดขึ้นข้างต้น และสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จึงได้ให้ความสำคัญในด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพ ให้คนพิการสามารถเข้าถึงการประกอบอาชีพ เพื่อให้มีงานทำ มีรายได้ สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้อย่างยั่งยืน โดยเน้นการบูรณาการและประสานความร่วมมือร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนภาคประชาสังคม รวมถึงองค์กรคนพิการในการร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้ดียิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าปัจจุบันคนพิการจะได้รับการจ้างงานตามกฎหมาย แต่ยังมีปัญหาอุปสรรค อาทิ สถานประกอบการปิดกิจการ ประกอบกับสถานประกอบการนำเทคโนโลยีหรือปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาใช้ทดแทนกำลังแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ส่งผลให้เกิดแนวโน้มการเลิกจ้างงาน โดยเฉพาะกลุ่มคนพิการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งคนพิการที่มีศักยภาพและอยู่ในวัยแรงงาน ส่วนใหญ่มีความรู้และทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ได้ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจและรับผิดชอบต่อน้ำที่ที่ได้รับมอบหมายที่ดี

จากการวิเคราะห์การดำเนินงานของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พบว่ายังมีแข็งและจุดอ่อน ดังนี้

จุดแข็ง

- 1) มีการนำเทคโนโลยี เข้ามาสนับสนุนและปรับปรุงรูปแบบการให้บริการคนพิการให้มีความสะดวกรวดเร็ว เข้าถึงง่าย ในการเข้าถึงบริการ สิทธิและสวัสดิการต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐ
- 2) กรม พก. มีการสนับสนุนให้คนพิการ สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพ โดยการให้บริการกู้ยืมเงิน
- 3) ส่งเสริมการสร้างการรับรู้แก่ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และสถานประกอบการในส่วนของการทำงานคนพิการ ตามกฎหมาย ทั้งในมาตรา 33 มาตรา 34 และมาตรา 35 เพื่อให้คนพิการได้รับการจ้างงานมากขึ้น

จุดอ่อน

- 1) หลักสูตรในศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการและศูนย์ส่งเสริมอาชีพคนพิการ ทั้ง 9 แห่ง ยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และไม่ตอบสนองต่อความต้องการคนพิการ อีกทั้งคนพิการยังขาดความรู้ และขาดทักษะเฉพาะทางในการประกอบอาชีพ ประกอบกับหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพและอาชีพที่มีไม่สอดคล้องกับประเภทความพิการ
- 2) งบประมาณ ในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพคนพิการ ไม่เพียงพอและยังขาดการบูรณาการงบประมาณ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการร่วมกันทั้งแผนงานและงบประมาณ
- 3) การขาดบูรณาการอย่างเป็นระบบ เนื่องจากการบูรณาการขับเคลื่อนงานเพื่อการยกระดับการประกอบอาชีพของคนพิการทั้งหน่วยงานภาครัฐ ต้องมีการบูรณาการเชื่อมโยงฐานข้อมูล

จากสาเหตุข้างต้น จึงมีความจำเป็นต้องเสริม เพิ่ม เติม และปรับเปลี่ยนรูปแบบในด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการเพื่อรองรับกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งจะทำให้คนพิการสามารถเป็นพลังทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ และคนพิการสามารถพึ่งพาตนเองและเลี้ยงดูครอบครัวได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน จึงได้เสนอประเด็นการศึกษา “แนวทางการยกระดับการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการภายใต้บริบทโลกใหม่” ขึ้น

2.2.3 แนวทางแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานโยบายที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้จัดทำข้อเสนอเพื่อให้คนพิการได้รับการยกระดับการประกอบอาชีพคนพิการ โดยได้เสนอข้อเสนอภายใต้ชื่อ “แนวทางการยกระดับการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการภายใต้บริบทใหม่” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนพิการสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ที่ยั่งยืน มั่นคง สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ โดยมีแนวทางในการดำเนินการซึ่งจะสามารถดำเนินการได้ในช่วงปี 2566 – 2570 ดังนี้

1) ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1.1) กลไกเชิงนโยบาย

การผลักดันให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง ดำรงชีวิตอิสระ ในสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน” ภายใต้ยุทธศาสตร์แห่งความเท่าเทียม (EQUAL) ได้แก่

- เสริมพลังอำนาจคนพิการและองค์กรด้านคนพิการ (Empowerment) ให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง โดยการเสริมพลังและสร้างโอกาส สนับสนุนให้มีคนพิการต้นแบบ และเปิดพื้นที่ให้คนพิการได้แสดงศักยภาพอย่างเต็มความสามารถในกิจกรรมเชิงสังคม

- พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ (Quality Management) ขจัดทางเลือกปฏิบัติ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง โดยสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ) จะต้องเพิ่มประสิทธิภาพระบบการจัดการศึกษาและทั้งในระบบและนอกระบบของทุกระดับการศึกษา เพื่อให้คนพิการเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดให้มีศูนย์เรียนรู้เฉพาะความพิการ

- เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ (Understanding) โดยการเสริมสร้างความเข้าใจแก่ผู้บริหารในทุกระดับเพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีด้านคนพิการ บรรลุความรู้เกี่ยวกับประเด็นการส่งเสริมความเสมอภาคคนพิการในหลักสูตรผู้บริหารนโยบายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพคนพิการ สื่อสารสังคมให้ประชาชนทั่วไป สร้างการรับรู้และความเข้าใจผ่านสื่อ สิ่งพิมพ์ ออนไลน์ และสื่อทางเลือกให้คนในสังคมมีความรู้และเข้าใจเพื่อสร้างเจตคติที่ดีและสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ และ เสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกให้แก่คนพิการ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเอง

- สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะ (Accessibility) ที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ โดยการเร่งรัดให้หน่วยงาน เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงคมนาคม จัดทำมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกของสภาพแวดล้อมและมาตรฐานให้บริการให้เป็นมาตรฐานเดียว กำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพตามหลักสากล และจัดให้มีการตรวจสอบติดตามการจัดสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และ ประสานให้กระทรวงคมนาคม พัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งสาธารณะทุกรูปแบบให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนพิการและทุกคนในสังคม

- ส่งเสริมการบูรณาการเครือข่ายและสร้างการมีส่วนร่วม (Linkage) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาระบบกลไกการสนับสนุนการมีงานทำและประกอบอาชีพของคนพิการผ่านการเชื่อมโยงกลไก ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักคือ กระทรวงแรงงาน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บูรณาการเครือข่ายด้านคนพิการและสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมให้เกิดการให้บริการด้านอาชีพคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2) กลไกในการส่งเสริมการขับเคลื่อนงาน

1.2.1) บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการบูรณาการการพัฒนาฝีมือแรงงาน/วิชาชีพ จำเป็นต้องทำทั้งระบบ โดยบูรณาการองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) การจัดโครงสร้างมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง (2) การเชื่อมโยงมาตรฐานด้านแรงงานกับภาคการศึกษา (3) การพัฒนาเครื่องมือรองรับการบูรณาการการพัฒนาฝีมือแรงงาน/วิชาชีพ และ (4) การเพิ่มบทบาทภาคเอกชน

1.2.2) พัฒนาขีดความสามารถและมาตรฐานแนะแนวอาชีพ โดยการพัฒนาระบบการแนะแนวอาชีพให้แก่คนพิการ ให้มีความเหมาะสมกับคนพิการ ความต้องการของตลาดแรงงาน โดยการทดสอบความพร้อม ทักษะ ศักยภาพคนพิการ และส่งเสริมการฝึกอาชีพ จัดทำหลักสูตรการเตรียมความพร้อมสู่การ

เข้าสู่ตลาดแรงงาน พร้อมทั้งส่งเสริมทักษะในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ให้แก่คนพิการ รวมทั้งจัดทำหลักสูตรมาตรฐานอาชีพ เพื่อเป็นหลักสูตรกลางในการพัฒนาศักยภาพอาชีพคนพิการ โดยเชื่อมโยงกับระดับคุณวุฒิการศึกษา กับสมรรถนะในการทำงานให้ตรงความต้องการของตลาดแรงงาน

1.2.3) พัฒนาระบบส่งเสริมการมีงานทำและการประกอบอาชีพ โดยการสนับสนุนการวิจัยเพื่อการส่งเสริมการมีงานทำในอุตสาหกรรมเป้าหมายของแต่ละพื้นที่ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาพื้นที่ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีการศึกษาและส่งเสริมให้มีอาชีพใหม่ ๆ ในพื้นที่ ส่งเสริมการขยายตลาดสำหรับคนพิการที่ได้รับการส่งเสริมการสร้างอาชีพใหม่ ๆ เช่น การนำผลิตภัณฑ์ไปแสดงในสถานที่ต่าง ๆ หรือการเปิดโอกาสให้มีการจำหน่ายในสถานที่ที่ส่วนราชการหรือเอกชนจัดสรรพื้นที่ให้ และสนับสนุนความรู้ด้านเทคนิคที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ เช่น การตลาดแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Digital Marketing) ช่องทางการจำหน่ายสินค้าที่หลากหลาย E-commerce

1.2.4) พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการมีงานทำโดยพัฒนาระบบฐานข้อมูล พัฒนาระบบสารสนเทศกลางเพื่อการบริหารจัดการ เพื่อปรับบทบาทและแนวทางการบริหารจัดการและเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์ระบบสารสนเทศกลางเพื่อการบริหารจัดการและการตัดสินใจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดตั้งศูนย์ข้อมูลด้านการส่งเสริมการมีงานทำให้แก่คนพิการด้วย

1.2.5) พัฒนาระบบการเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่ ผ่านการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถให้สอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่ โดยสำรวจความต้องการแรงงานในแต่ละสาขาอาชีพในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมให้แรงงานเข้ารับการพัฒนาศักยภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละสินค้า และส่งเสริมให้มีการเตรียมความพร้อมคนพิการที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดแรงงานให้มีโอกาสฝึกงานในสถานประกอบการ เพื่อเพิ่มทักษะและประสบการณ์ในการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการของนายจ้างหรือสถานประกอบการ

1.3) กลไกในการติดตามงาน

3.1) กำหนดอำนาจหน้าที่ให้อนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการด้านแรงงาน พิจารณาแนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับและติดตามผลการดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงแรงงาน ของหน่วยงาน และองค์กร ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

3.2) ประเมินผลหลักสูตรการฝึกอาชีพ โดยการจัดให้มีการประเมินติดตามผลการดำเนินการส่งเสริมอาชีพคนพิการ ระยะ 3 เดือน และ 6 เดือน ผ่านไกการทำงานของคณะอนุกรรมการ เพื่อให้สามารถพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรอาชีพให้เหมาะสมได้

2) ข้อเสนอแผนสู่การปฏิบัติ

จากข้อเสนอเชิงนโยบาย ในข้อ 1) นำไปสู่แผนการขับเคลื่อนงาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะสั้น (3 เดือน – 1 ปี)

1.1) การสร้างการรับรู้ และความเข้าใจให้กับหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ผลักดันและส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจในเรื่องคนพิการ ความพิการ และกฎหมายนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานคนพิการให้กับหน่วยงานภาครัฐ สถานประกอบการ นายจ้าง สภาอุตสาหกรรมหรือสภาหอการค้า รวมถึงการรับฟังความคิดเห็น ความต้องการ และการมีส่วนร่วมกันระหว่างหน่วยงานและคนพิการ เพื่อกำหนดทิศทาง

และร่วมกันสนับสนุนให้มีการจ้างงานคนพิการและคุ้มครองคนพิการตามกฎหมาย โดยขับเคลื่อนให้นายจ้าง สถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐ ได้มีการปฏิบัติตามกฎหมายการจ้างงาน ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทั้งมาตรา 33 มาตรา 35 และมาตรา 34

1.2) การสร้างสังคมให้เป็นสังคมที่เปิดโอกาสให้แก่คนพิการ เน้นการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ เป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติมุมมองของคนในสังคม ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ต้นทาง คือ ครอบครัว เพื่อให้คนครอบครัวของคนพิการจะได้เกิดความรู้สึกลดภัยและผลักดันให้คนพิการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันให้ได้มากที่สุด สนับสนุนให้คนพิการออกไปสู่สังคมเพื่อให้เห็นตัวอย่าง คนพิการคนอื่นและมีทัศนคติเชิงบวกในการพัฒนาตนเอง และคนพิการจะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนาตนเองให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผ่านทางช่องทางต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นช่องทางสื่อสารประชาสัมพันธ์โทรทัศน์ วิทยุ สื่อออนไลน์ทุกช่องทาง

1.3) การดำเนินงานส่งเสริมอาชีพให้กลุ่มคนพิการตามแนวทางเดิม ประกอบด้วย

1) กลุ่มคนพิการที่อยู่ในความดูแลของสถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการ ซึ่งมีจำนวนกว่า 5,000 คน ในกลุ่มคนพิการนี้จะมีตั้งแต่วัยเด็กไปจนถึงวัยผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับการดูแลและคุ้มครองสวัสดิภาพ ภายในสถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการในด้านปัจจัยสี่ และการเตรียมความพร้อมให้สามารถดูแลช่วยเหลือตนเองได้ รวมถึงการพัฒนาทักษะทางด้านร่างกายผ่านกิจกรรม “อาชีวะบำบัด” เพื่อบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจและอารมณ์ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และสามารถมีรายได้เสริมในการขายผลิตภัณฑ์

2) กลุ่มคนพิการที่มีศักยภาพ สามารถส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพได้ การส่งเสริมในด้านการพัฒนาทักษะ upskill reskill ความสามารถของคนพิการในด้านที่จำเป็นสอดคล้องกับสถานการณ์ ไม่ว่าจะเป็นทักษะ ด้านดิจิทัล ด้านการพัฒนาช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิด้านอาชีพมีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการและความสนใจของคนพิการ โดยสามารถสนับสนุนในด้านต่างๆ ได้แก่

- การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะด้านอาชีพกับศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพ สำหรับคนพิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัด พก. จำนวน 9 แห่ง ซึ่งกระจายอยู่ 8 จังหวัด 4 ภาค โดยปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเปิดรับคนพิการที่มีความสนใจ ต้องการได้รับการฝึกทักษะด้านอาชีพ ซึ่งมีทั้งหลักสูตรพื้นฐานระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ซึ่งคนพิการสามารถสมัครเข้าเรียนได้ฟรีมีที่พัก อาหารให้กับคนพิการที่เข้ารับการอบรม โดยมีหลักสูตรในการฝึกอบรม อาทิ เช่น ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ด้านเกษตร ตัดเย็บจักรอุตสาหกรรม คาร์แคร์ ช่างหัตถกรรมหนังแปรรูปอาหาร (เห็ดทอด, แหนมเห็ด) ขนมไทยและเครื่องดื่มน้ำผลไม้ ผลิตภัณฑ์จากผ้าปาเต๊ะ ตัดเย็บผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้า น้ำดื่ม เป็นต้น

- สนับสนุนการต่อยอดในการประกอบอาชีพของคนพิการ โดยกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เปิดโอกาสให้คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการ สามารถ "กู้ยืมเงินทุน" เพื่อนำไปเป็นทุนประกอบอาชีพ โดยสามารถยื่นกู้ได้รายละไม่เกิน 60,000 บาท หรือรายละไม่เกิน 120,000 บาท (พิจารณาเป็นราย ๆ ไป) แบบกลุ่มไม่เกิน 1,000,000 บาท และจะได้รับสิทธิประโยชน์ในการผ่อนชำระพิเศษ ภายใน 5 ปีไม่มีดอกเบี้ย

- ขับเคลื่อนให้นายจ้าง สถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐ ได้มีการปฏิบัติตามกฎหมายการจ้างงาน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทั้งมาตรา 33 มาตรา 35 และมาตรา 34 อย่างต่อเนื่อง

2. ระยะกลาง (1 – 3 ปี)

2.1) การส่งเสริมอาชีพใหม่สำหรับคนพิการ ถึงแม้ว่าปัจจุบัน คนพิการจะได้รับการจ้างงานตามกฎหมาย แต่ยังมีปัญหาอุปสรรค อาทิ สถานประกอบการปิดกิจการ ประกอบกับการนำเทคโนโลยีหรือ

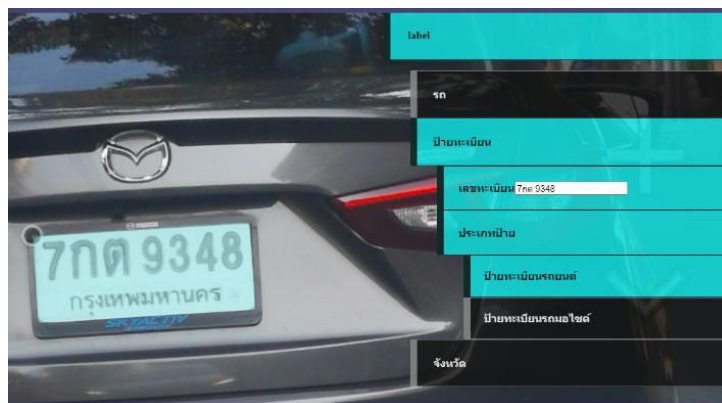
ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาใช้ทดแทนกำลังแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดแนวโน้มการเลิกจ้างงาน โดยเฉพาะกลุ่มคนพิการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งคนพิการที่มีศักยภาพและอยู่ในวัยแรงงาน ส่วนใหญ่มีความรู้ และทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ได้ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจและรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งผู้ศึกษาได้ เล็งเห็นว่า การเป็นผู้จัดเตรียมข้อมูลสำหรับปัญญาประดิษฐ์ (AI Trainers) จะเป็นอาชีพที่มีความสำคัญ ในอนาคตของตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับสภาพความพิการที่สามารถประกอบอาชีพทำงานที่บ้านได้ บริหารจัดการเวลาในการทำงานได้ มีรายได้สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ จึงได้ร่วมกับภาคเอกชน ในการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาทักษะให้กับคนพิการในด้านต่างๆ อาทิ

2.1.1) การส่งเสริมอาชีพการจัดเตรียมข้อมูลสำหรับปัญญาประดิษฐ์ (AI Trainers)

เพื่อส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำด้านการจัดเตรียมข้อมูลสำหรับพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (AI Trainer) เป็นการ จัดเตรียมข้อมูลสำหรับพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อพัฒนาศักยภาพด้าน Data Labeling คนพิการมีงานทำ มีอาชีพ เป็นการสร้างรายได้ โดยสามารถรับงานมาทำที่บ้านได้ ซึ่งวางเป้าหมายจับคู่งานให้คนพิการทำงาน ที่บ้านผ่าน AI ทำให้เกิดอาชีพใหม่ที่ทำให้คนพิการสามารถประกอบอาชีพที่บ้านได้ โดยให้คนพิการ เป็นคนป้อนข้อมูลในการสอนให้ AI รู้จักคำ และประมวลผลได้ดีขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) งาน AI ด้านรูปภาพ - คนพิการ (ทั้งกลุ่มเคลื่อนไหว ได้ยินฯ สติปัญญา) จะดูรูปภาพ แล้วติกรอบเลือกสิ่งของที่อยู่ในภาพ เพื่อระบุว่าสิ่งนั้นคืออะไร เช่น บ้าน รถ คน สัตว์ หรือ สิ่งของ ตัวอย่างที่เห็นคือ งานติกรอบป้ายทะเบียนรถยนต์ โดยเราจะต้องติกรอบตัวรถยนต์ ป้ายทะเบียน และจังหวัด พร้อมระบุว่า คือรถประเภทใด (เก๋ง / มอเตอร์ไซด์ / รถกระบะ) มีเลขทะเบียนอะไร (ยก 1000) และจังหวัดอะไร และสามารถพัฒนาตัว AI ที่สามารถตรวจจับ รถยนต์ และป้ายทะเบียนรถยนต์ (ผ่านกล้องจราจรอัจฉริยะ หรือ เวลาเข้าห้างสรรพสินค้า ตลอดจนตอนรับบัตรจอดรถ มันจะมีกล้องที่สามารถตรวจจับป้ายทะเบียนเราได้ทันที โดยไม่ต้องมีคนมาประจำตำแหน่ง)

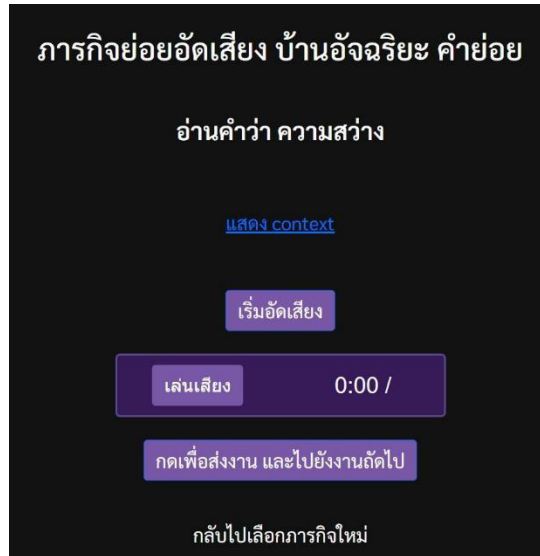
ภาพที่ 7 ตัวอย่างงาน AI ด้านเสียง

ที่มา : Vulcan Coalition

2) งาน AI ด้านเสียง คือ การทำ AI ที่สามารถตรวจจับและรับรู้เสียงของคนได้ เช่น บ้านอัจฉริยะ ที่เราเข้าบ้านไปแล้ว สั่งการบ้านด้วยเสียงว่า "เปิดประตู" "เปิดแอร์" "ปิดไฟ" วิธีการคือ เราจะนำคนพิการ (เคลื่อนไหว และ สายตา ทำได้) มานั่งอัดเสียง ตามคำสั่งที่เราต้องการ

ภาพที่ 8 ตัวอย่างงาน AI ด้านข้อความ

ที่มา : Vulcan Coalition

3) AI ด้านข้อความ ยกตัวอย่างเช่น Chat GPT ที่เป็นแชทบอทที่สามารถพูดคุยสื่อสารกับเราได้เบื้องหลังของการพัฒนาแชทบอทตัวนี้ ก็คือการนำประโยคต่าง ๆ มา จัดหมวดหมู่ ว่า ประโยคไหนเป็น ประโยคคำถาม ประโยคไหนเป็นประโยคบอกเล่า รวมไปถึง ประโยคที่เป็นคำตำหนิ คำทักทาย หรือ ชื่นชม วิธีการทำงานของคณพิการ ก็คือ จะมีโจทย์ข้อความให้เขา แล้วเขาต้องการหมวดหมู่ของข้อความให้ถูกต้อง

2.1.2) **สร้างอาชีพทางเลือกสำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย** โดยบูรณาการร่วมกับภาคเอกชนที่มีความสนใจในการสร้างอาชีพให้กับคนพิการ โดยเน้นการใช้ทักษะฝีมือแรงงานฝีมือกรรรมให้คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ได้รับฝึกอบรมและพัฒนาทักษะวิชาชีพการล้างแอร์ให้กับกลุ่มคนพิการ

2.1.3) **ส่งเสริมด้านการเกษตร และ Street Food** โดยร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนส่งเสริมการสร้างงาน **สร้างอาชีพแก่คนพิการ** การส่งเสริมให้สินค้าผลิตผลทางการเกษตรของกลุ่มคนพิการในชุมชนและกลุ่มคนพิการจากศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพของคนพิการมีช่องทางการจัดจำหน่ายที่เพิ่มขึ้น โดยมีการนำผลิตผลทางการเกษตรนำไปวางจัดจำหน่าย อาทิ เมล่อน ไข่ไก่ ฟิช ผักสวนครัว และกล้วย รวมทั้งการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น เช่น การทำสตูเบอร์รี่โยเกิร์ต การทำสลัดโรลปลอด การทำหมูบั้ง และเครื่องดื่มเย็นบรรจุขวด ซึ่งเป็นเมนูทำง่าย ขายคล่อง และได้รับความนิยมอย่างสูงจากผู้บริโภคทุกเพศทุกวัยในปัจจุบันซึ่งผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปประกอบอาชีพโดยใช้เงินลงทุนไม่มาก ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมองค์ความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพคนพิการและผู้ดูแลคนพิการในการประกอบอาชีพ และเพื่อนำไปสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง และได้ยั่งยืน

2.1.4) **การขายของออนไลน์ (E - Commerce)** เพื่อให้การช่วยเหลือกลุ่มอาชีพคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ ที่มีผลิตภัณฑ์ สินค้า และบริการ แต่ยังขาดช่องทางการจัดจำหน่าย โดยส่งเสริมพัฒนาทักษะความรู้ และส่งเสริมช่องทางในการขายของออนไลน์ (E-Commerce) ร่วมกับบริษัทชั้นนำ ได้แก่ TikTok, Lazada ,Shopee , DTAC

2.2) **การพัฒนารูปแบบการให้บริการสำหรับคนพิการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์** เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและเพิ่มช่องทางการเข้าถึงบริการของรัฐได้อย่างสะดวก รวดเร็วมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมการพัฒนาบัตรประจำตัวคนพิการในรูปแบบดิจิทัล การกั๊ยมเงินสำหรับคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ เพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพหรือขยายกิจการให้มีความทันสมัยและคนพิการสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อความต้องการของคนพิการและผู้ดูแล

คนพิการ คนพิการและผู้ดูแลคนพิการจะได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เป็นบริการของรัฐได้เพิ่มมากขึ้น และทันต่อการดูแลตนเองและครอบครัว

3. ระยะยาว (4 – 5 ปี)

การเร่งบูรณาการฐานข้อมูลด้านคนพิการ รวมถึงการสำรวจข้อมูลคนพิการให้ครบทุกมิติ โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้านคนพิการในแต่ละมิติร่วมกัน สามารถนำข้อมูลมาใช้กำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติ วิเคราะห์ กำหนดทิศทางแนวทางการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อผลักดันเข้าสู่วาระแห่งชาติผ่านกลไกคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (กพช.) ซึ่งเป็นกลไกหลักสำคัญที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและทิศทางการขับเคลื่อนงานด้านคนพิการของประเทศ เพื่อการบูรณาการข้อมูลการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เนื่องจากข้อมูลเรื่องสำคัญที่ต้องให้ทุกหน่วยงานต้องเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อจะได้มีฐานข้อมูลกลาง ให้คนพิการสามารถอยู่ร่วมกันคนในสังคมอย่างเท่าเทียม โดยบรรจุประเด็นใน (ร่าง) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566 – 2570) ซึ่งในระหว่างนี้ กรม พก. ต้องมีการจัดตั้งคณะทำงาน โดยมีหน่วยงานทุกภาคส่วนเข้าร่วมในคณะทำงาน ก่อนมีการดำเนินการจัดทำคำของบประมาณ และเข้าสู่กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างต่อไป

2.2.4 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามข้อเสนอ

สำหรับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จและสนับสนุนการดำเนินการตามข้อเสนอ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ (Keys Success Factors) จากข้อเสนอ “แนวทางการยกระดับการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับคนพิการภายใต้บริบทโลกใหม่” มีรายละเอียดดังนี้

1) **นโยบายของผู้บริหาร** ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ต้องมีความต่อเนื่อง ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ให้ความสำคัญกับการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประสานงานอย่างใกล้ชิด สามารถนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) และประสิทธิภาพ (Efficiency)

2) **งบประมาณ** สำหรับการบูรณาการการทำงานด้านคนพิการ เพื่อให้การจัดทำฐานข้อมูลเป็นฐานเดียวกัน จึงควรมีการจัดทำแผนการดำเนินงานและงบประมาณให้สอดคล้องกัน เพื่อลดปัญหาความซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองทรัพยากรในการจัดทำระบบฐานข้อมูลการบริการภาครัฐของหน่วยงาน และรวมถึงจัดให้มีการจัดตั้งกองทุน (งบประมาณเพื่อพัฒนาคนพิการและครอบครัวของคนพิการในทุกด้านอย่างพอเพียงและต่อเนื่อง โดยกำหนดให้มีผู้แทนของคนพิการ ผู้ปกครองของคนพิการ ผู้ปฏิบัติงานด้านคนพิการทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิร่วมเป็นคณะกรรมการต่างๆ เพื่อให้การยกระดับอาชีพคนพิการสอดคล้องกับความต้องการกับคนพิการมากขึ้น

3) **การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย** เพื่อสร้างฐานข้อมูลที่มีคุณภาพ เนื่องจากฐานข้อมูลที่ครอบคลุมและมีคุณภาพจะส่งผลให้เกิดการยกระดับอาชีพคนพิการได้ครอบคลุม จึงมีความจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และต้องมีแนวทางการสร้างความเข้าใจกับทุกหน่วยงานผ่านการประชุมหรือจัดตั้งคณะทำงาน เพื่อให้มีแนวทางการการเก็บข้อมูล บูรณาการเชื่อมโยงข้อมูล ตลอดจนการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน อีกทั้งในด้านการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ต้องให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านคนพิการ ทั้งด้านการพัฒนาบุคลากร ครอบครัว และผู้ปกครองคนพิการอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

ได้มาตรฐาน มุ่งเน้นการส่งเสริมความเข้มแข็งองค์กรของคนพิการและองค์กรผู้ปกครองคนพิการ ในการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ รวมถึงการสร้างเครือข่ายองค์กรช่วยเหลือตนเองของคนพิการ พร้อมทั้งพัฒนาการดำเนินงานขององค์กร และเครือข่ายด้านคนพิการทั้งภาครัฐ และเอกชนในทุกกระดับให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง ยั่งยืน

2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ

คุณลักษณะของผู้นำที่สำคัญที่จะมีส่วนสนับสนุนการขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงนโยบาย ตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดว่า “มุ่งยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ส่งเสริมอาชีพ และมีหลักประกันทางสังคมที่ดีอย่างยั่งยืน” ให้เกิดเป็นรูปธรรม และบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้นำต้องมีการปรับกระบวนการและกระบวนการในการทำงานขององค์กร เนื่องจากข้อเสนอมีความเกี่ยวข้องกับส่วนราชการและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง องค์กรเครือข่าย คนพิการ และประชาชน ภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนข้อเสนอดังกล่าว ผู้นำจะต้องสร้างความมั่นใจ มุ่งเน้นการสื่อสารที่มีความชัดเจน เพื่อสร้างความร่วมมือร่วมใจ และมีคุณสมบัติดังนี้

2.3.1 เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม (Driving Innovation and Change) เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ผลงาน มีวิสัยทัศน์ กว้างไกล สร้างเจตคติที่ดี มองโลกในแง่เป็นผู้นำที่พร้อมจะผลักดันให้เกิดนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง โดยดึงศักยภาพให้ผู้ร่วมงานสามารถทำงานได้ในระดับที่สูงขึ้น ใช้ศักยภาพมากขึ้น ตลอดจนทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกมีคุณค่าและเกิดการตระหนักรู้ในภารกิจ วิสัยทัศน์ขององค์กรเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย และที่สำคัญผู้นำจะต้องมีความสามารถในการปรับตัว และสามารถใช้เทคโนโลยีและเข้าใจทิศทางการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้องค์กรปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว และเป็นผู้สร้างวัฒนธรรมองค์กรด้านดิจิทัลภาครัฐให้แก่องค์กร และมีการตัดสินใจด้วยข้อมูลยุคดิจิทัล

2.3.2 มีทัศนคติแบบ Agile ต้องมีความยืดหยุ่น ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและต้องกล้าพา คนในองค์กรเปลี่ยนแปลง เพื่อรับฟังความคิดเห็น บูรณาการทำงานในทุกมิติ การเข้าถึงความต้องการ ประชาชนโดยการสื่อสารในองค์กรต้องสื่อสารให้ชัดเจน ให้ทุกฝ่ายเข้าใจเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เปิดใจรับฟังสื่อสาร และดึงศักยภาพของคนในทีมได้อย่างเหมาะสม สร้างแรงบันดาลใจร่วม นำทีมไปสู่การเปลี่ยนแปลง กล้าคิด กล้าทำ กล้าเปลี่ยนแปลง และกล้า ตัดสินใจ เชื่อมั่นในตนเองและเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของทีมงาน

2.3.3 สามารถนำแผนสู่การปฏิบัติและการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Driving Execution and Results) ผู้นำต้องเป็นบุคคลที่สามารถสร้างและโน้มน้าวบุคลากรในองค์กรทุกคนให้ยอมรับ สามารถตัดสินใจ บริหารทรัพยากร บริหารบุคลากรให้มีเป้าหมายร่วมกันในการขับเคลื่อนการมุ่งส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมอาชีพ และมีหลักประกันทางสังคมที่ดีอย่างยั่งยืนให้เกิดเป็นรูปธรรม โดยสร้างความเข้าใจ ความไว้วางใจ การกำหนดแผนงาน โครงการที่สอดคล้องกับนโยบาย เพื่อเป็นการกำกับทิศทาง มุ่งสู่เป้าหมายให้ประสบผลสำเร็จ

2.3.4 ด้านการประสานงานและสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการ (Facilitating hyper collaboration) ผู้นำต้องมีความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคลากรในองค์กร เครือข่ายต่าง ๆ โดยการสร้างความเคารพ ความไว้วางใจ ความเข้าใจระหว่างกัน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ในการทำงานร่วมกัน เพื่อประสานความร่วมมือกันในทุกภาคส่วนเพื่อร่วมสนับสนุนเชิงนโยบายและการปฏิบัติ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่ ทั้งในรูปแบบของการบูรณาการระหว่างหน่วยงานเพื่อสนับสนุนการส่งเสริมการประกอบอาชีพ และมุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตคนพิการที่ดี

2.3.5 มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีหลักธรรมาภิบาล เป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับผู้นำในการมีความเที่ยงตรง ยึดมั่นในกฎระเบียบ มีความเที่ยงธรรม ไม่ว่าเรื่องเล็กเรื่องใหญ่ ไม่ว่าจะ เกี่ยวข้องกับใครหรืออะไร ผู้นำและทีมงานทุกคนต้องให้ความสำคัญและถือปฏิบัติในเรื่องนี้อย่างเคร่งครัด

3. แผนพัฒนาตนเอง

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2565). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร
- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2566) แผนปฏิบัติการรายปี (พ.ศ. 2566). กรุงเทพมหานคร
- ปิ่น หลังน้ำสังข์. (7 พฤษภาคม 2564). Vulcan Coalition คือธุรกิจเพื่อสังคม. 13 เมษายน 2566, (The Cloud). <https://readthecloud.co/vulcan-coalition/>
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550
- รณรงค์ จันโต และคณะ. (2562) การจัดทำแนวทางการพัฒนาระบบจ้างงานและส่งเสริมการมีงานทำของคนพิการในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อริยพร โพธิใส. (2555) สิทธิและโอกาสของคนพิการในการประกอบอาชีพและการทำงาน. สารพันปัญหากฎหมาย. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ภาคผนวก

ประวัติผู้เขียนเอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคล
นางพัชรมณท์ ปิติปัญญากุล

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี	ปี พ.ศ. 2541 สังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ปริญญาโท	ปี พ.ศ. 2548 พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกพัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประสบการณ์การรับราชการ

พ.ศ. 2550 – 2560	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
พ.ศ. 2560 – 2564	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
พ.ศ. 2565 - ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการคนพิการ กองส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการคนพิการ

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการคนพิการ
สังกัดกองส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

รางวัลและการอบรม

พ.ศ. 2556	อบรมหลักสูตรการพัฒนาคลื่นลูกใหม่ (New Wave) ในราชการไทย สำนักงาน ก.พ. รุ่นที่ 17
พ.ศ. 2559	ข้าราชการพลเรือนดีเด่น (ครูทองคำ)

สถานที่ทำงาน

กองส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เลขที่ 255 อาคาร 60 ปี กรมประชาสงเคราะห์ ถนนราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400